

Guldensporenlei, Sint-Job-in-'t-Goor (Brecht)

Programma van Maatregelen

Auteur:

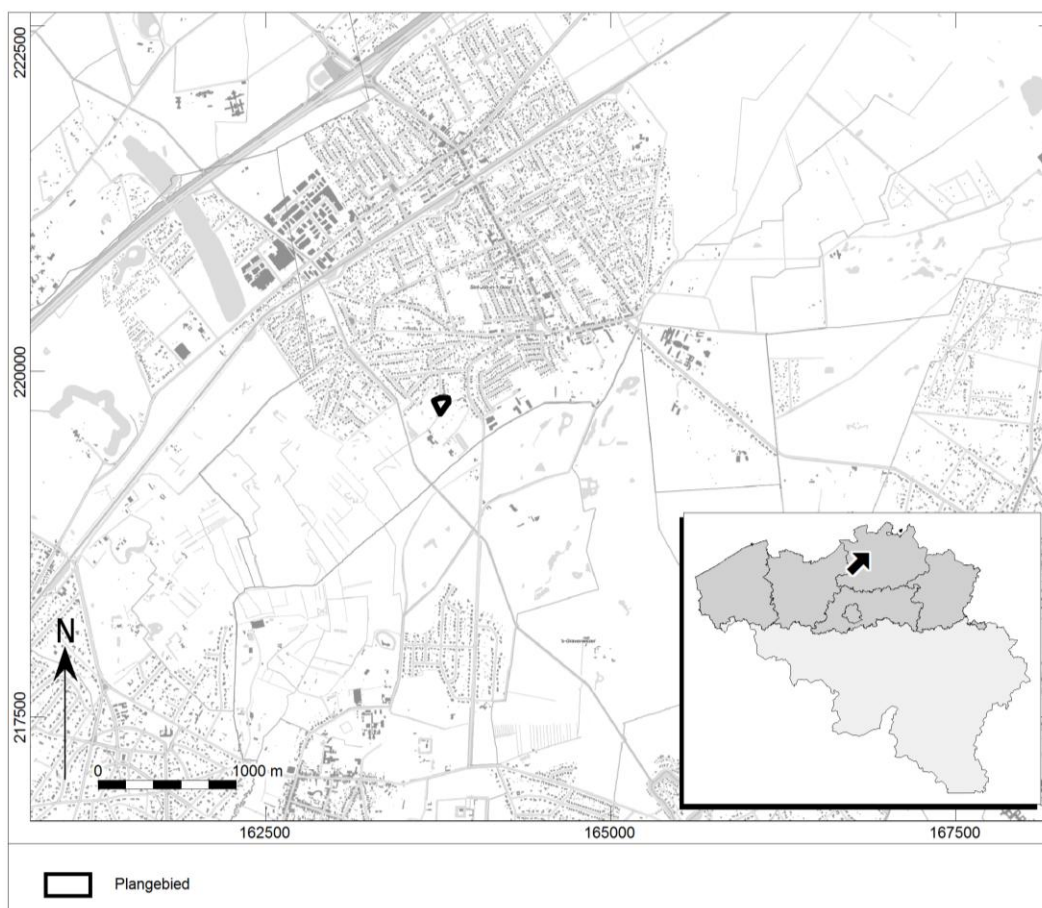
D. Van den Notelaer

Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendrikx (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

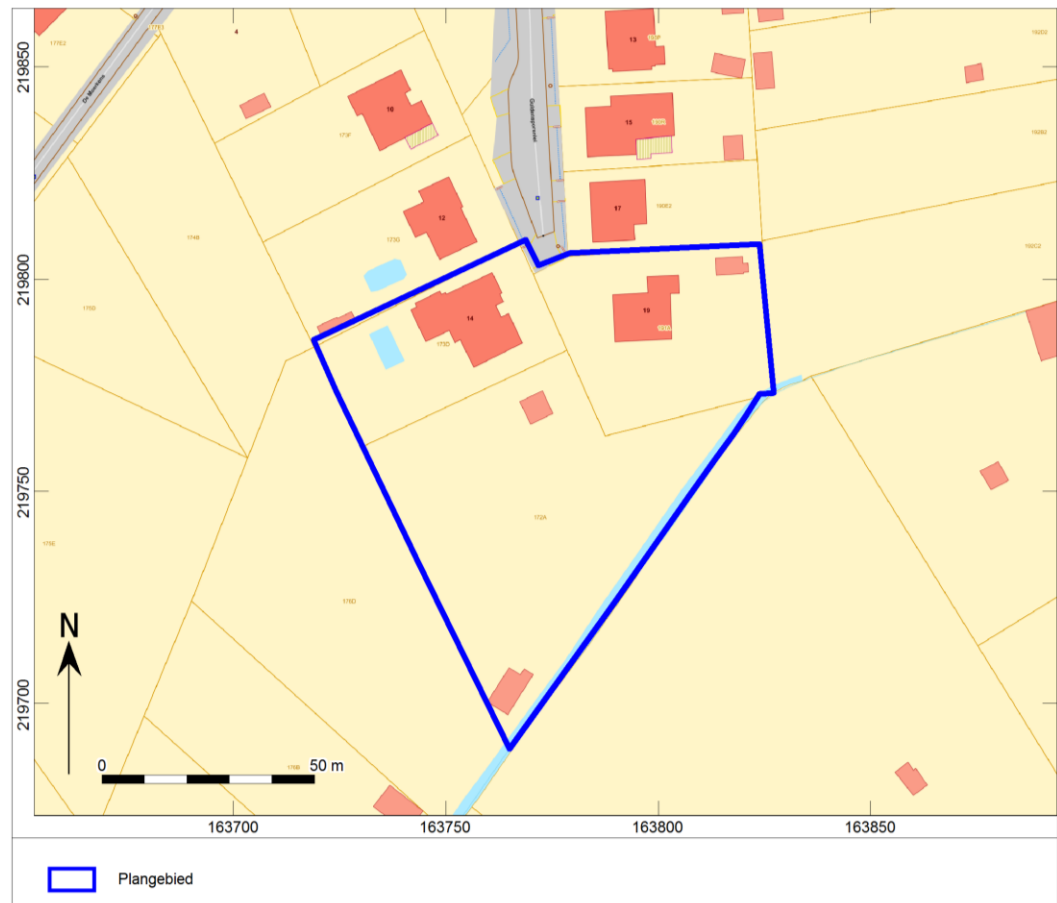
Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in mei 2018 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Guldensporenlei, Sint-Job-in-'t-Goor (Brecht) (afb. 1 & 2).¹ Deze nota is het verslag van een proefsleuvenonderzoek dat volgt op een eerder uitgevoerde nota bestaande uit een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek.² Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van geplande bouw- en verbouwingsplannen.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

¹ Van den Notelaer 2018.

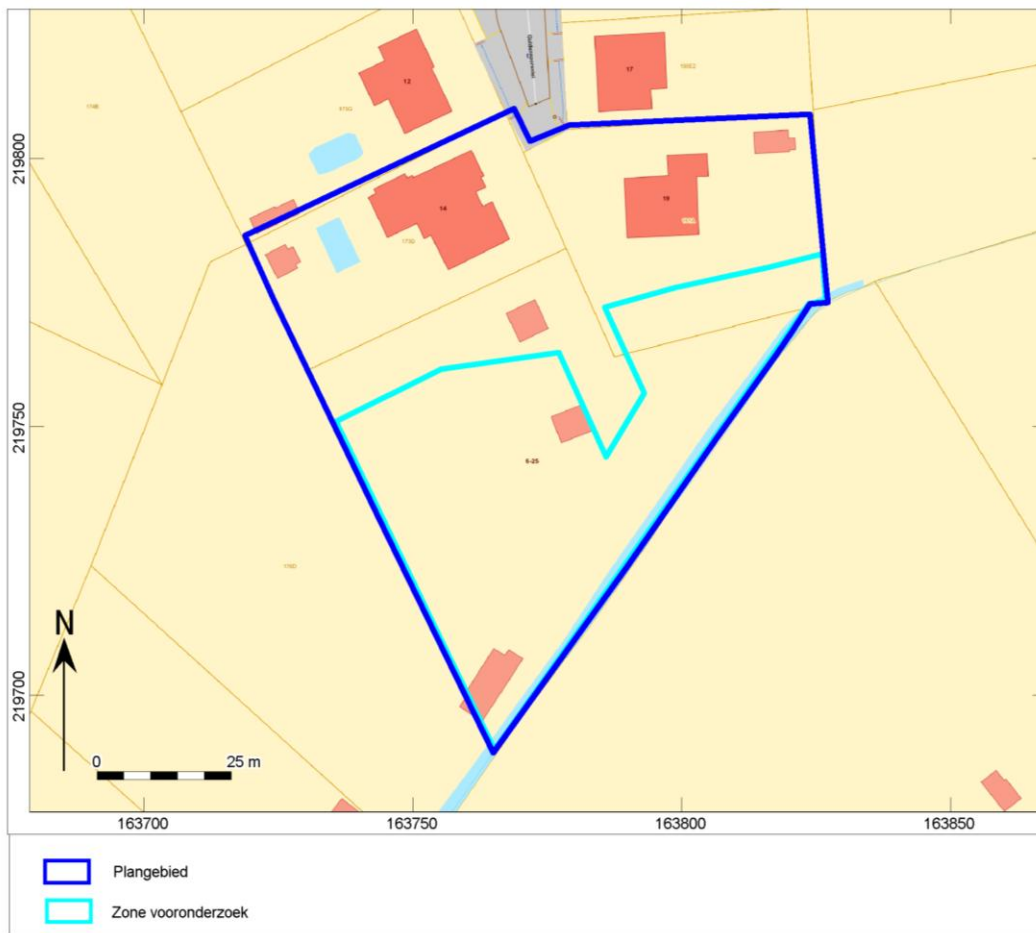
² Schoups & Miedema 2018.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein

Het bureauonderzoek wees uit dat het plangebied een potentieel had voor contexten vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. De kans op sporen vanaf het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd wordt evenwel niet zeer hoog ingeschat.

Omdat de bodemingrepen niet over het gehele terrein zullen plaatsvinden en omdat er zones zijn waarbij de ondergrond verstoord bleek, werd er een zone afgebakend waar zich mogelijk archeologische resten bevonden die niet in situ bewaard konden blijven (afb. 3).

Afb. 3. Aanduiding van de geselecteerde zone voor vooronderzoek.

De geplande werken laten behoud *in situ* niet toe voor de zone die geselecteerd werd voor vooronderzoek. Veldkartering is niet mogelijk vanwege de slechte vondstzichtbaarheid. Verkennend of waarderend booronderzoek zal te weinig extra informatie opleveren om een beeld te kunnen vormen van de aanwezigheid van- en de aard van eventuele archeologische sporen. Een bijkomende inzameling van informatie door middel van prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven diende te worden uitgevoerd om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen duiden. Omdat het proefsleuvenonderzoek kon aantonen dat de bodem geen archeologisch waardevolle relicten herbergt, kan het plangebied zonder verder archeologisch onderzoek worden vrijgegeven.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Volledigheid van het onderzoek

2.1.1 Bureauonderzoek & landschappelijk booronderzoek

Voor het plangebied zijn een bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Het landschappelijk bodemonderzoek had als doel de intactheid van de bodem en de daarmee samenhangende archeologische potentie te bepalen.

Gezien de ontstaansgeschiedenis van het dekzand (Weichseliaan) kunnen in het plangebied resten vanaf het Laat-Paleolithicum voorkomen. De archeologische resten uit het Paleolithicum en het Mesolithicum manifesteren zich als een spreiding van vondsten zonder sporenniveau. Resten uit deze perioden bevinden zich aan het oorspronkelijke maaiveld en manifesteren zich in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. In het noordoosten zou echter een dikke (>60cm) antropogene humus A horizont of plaggendeek voorkomen. Door de Middeleeuwse beploeging, daar waar de plaggenbodem zich bevindt, is het mogelijk dat eventuele resten uit het Paleolithicum en het Mesolithicum niet meer *in situ* aanwezig zijn.

In het grootste deel van het plangebied zou volgens de bodemkaart echter geen dik plaggendek voorkomen, waardoor eventuele resten uit deze periodes hier wel in situ kunnen voorkomen vanaf het originele maaiveld. Het plangebied is gelegen op de overgang van een beekdal naar een hoger gelegen dekzandgebied. Gezien de relatief lage ligging van het plangebied in het landschap en de aanwezigheid van de beek, het Klein Schijn, op ongeveer 340m ten zuidoosten van het plangebied, wordt de kans op resten uit deze periodes hoog ingeschat.

Eventuele archeologische resten vanaf het Neolithicum tot de Middeleeuwen kunnen in het noordoosten van het plangebied, voorkomen vanaf de basis van het plaggendek. Een eventueel sporenniveau is binnen het gehele plangebied het beste zichtbaar vanaf de mogelijk aanwezige B horizont. Aangezien het gebied in het verleden moerassig was, was het gebied vermoedelijk minder interessant voor langdurige bewoning. De akkerbouw zou ook beperkt gebleven zijn tot de teelt van zomergewassen aangezien het gebied tijdens de winter te nat zou zijn geweest. In de omgeving zijn ook nog geen meldingen gekend uit deze periodes. Op basis hiervan is de verwachting voor resten vanaf het Neolithicum tot en met de Romeinse Tijd eerder gering.

De verwachting van resten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd wordt eveneens gering ingeschat. Uit het historisch kaartmateriaal blijkt namelijk dat het gebied niet bebouwd was tijdens deze periode.

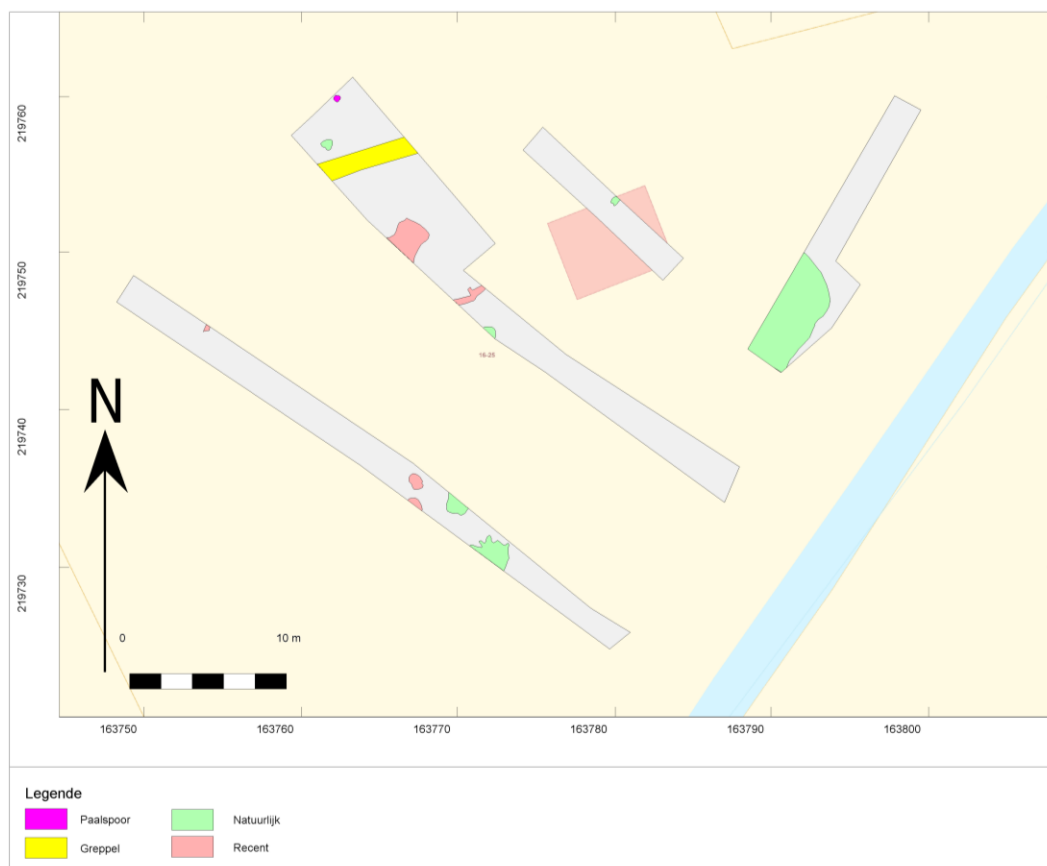
In het noorden van het plangebied zijn reeds twee woningen gelegen. Daarnaast werd er ook een verharde zone aangelegd aan de bestaande woningen. Ten westen van de westelijke woning is een zwembad gelegen en verspreid over het terrein zijn een aantal kleinere gebouwen, zoals tuinhuisjes, een schuur en een serre gelegen. Ter hoogte van de woningen is de bodem reeds verstoord. Deze woningen worden echter niet afgebroken, maar zullen verbouwd worden. De bodemverstoring ter hoogte van de andere structuren is niet gekend, maar ter hoogte van de verharding dient vermoedelijk rekening gehouden te worden met een verstoring van minstens 0,3m –mv en ter hoogte van de kleinere gebouwen met een verstoring van minstens 0,5m –mv.

Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat er mogelijk resten vanaf het Laat-Paleolithicum aanwezig kunnen zijn binnen het plangebied. De kans op resten vanaf het Neolithicum wordt eerder gering ingeschat. Op basis van deze gegevens adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum om een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren binnen het plangebied. Aan de hand van het bodemonderzoek kan de intactheid van de bodem bepaald worden en kan de bodemopbouw aan de bodemkaart getoetst worden. Verder kan nagegaan worden of er inderdaad kans is op het aantreffen van archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum en het Mesolithicum. Indien dit het geval is kan een verkennend/waarderend archeologisch booronderzoek geadviseerd worden. Het bodemonderzoek kan mogelijk ook bevestigen of er al dan niet kans is op archeologische resten vanaf het Neolithicum. Indien resten uit deze periodes verwacht worden, kan een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd worden. Op deze manier kan gekeken worden of er archeologische sporen aanwezig zijn en hoe deze zich concentreren over het plangebied.

2.1.2 Proefsleuvenonderzoek

Tijdens het bureauonderzoek werd er een zone afgebakend die onderworpen werd aan een proefsleuvenonderzoek. Hierin werden vier sleuven van variërende grootte gepland. Omwille van bomen op het terrein kon het opgestelde proefsleuvenplan echter niet volledig gevolgd worden. Hierdoor werd de beoogde dekingsgraad niet gehaald, maar de sleuven gaven voldoende inzicht op de archeologische potentie binnen het plangebied om tot een waardering te komen.

In de sleuven werden overwegend natuurlijke en recente sporen aangetroffen. Alleen in de noordwesthoek van sleuf 2 werden een mogelijk paalspoor en een greppel aangesneden. Deze sporen worden echter niet bedreigd door de geplande werken. Het is onduidelijk of deze behoren tot een structuur. Omdat deze zich aan de rand van het onderzoeksgebied bevonden kon er ook niet worden uitgebreid om dit te toetsen. Door de aard van de sporen en omdat er geen zekerheid bestaat dat het een waardevolle archeologische context betreft, wordt er geen kennisvermeerdering verwacht en wordt er geen programma van maatregelen voor *in situ* behoud opgesteld en wordt geadviseerd het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

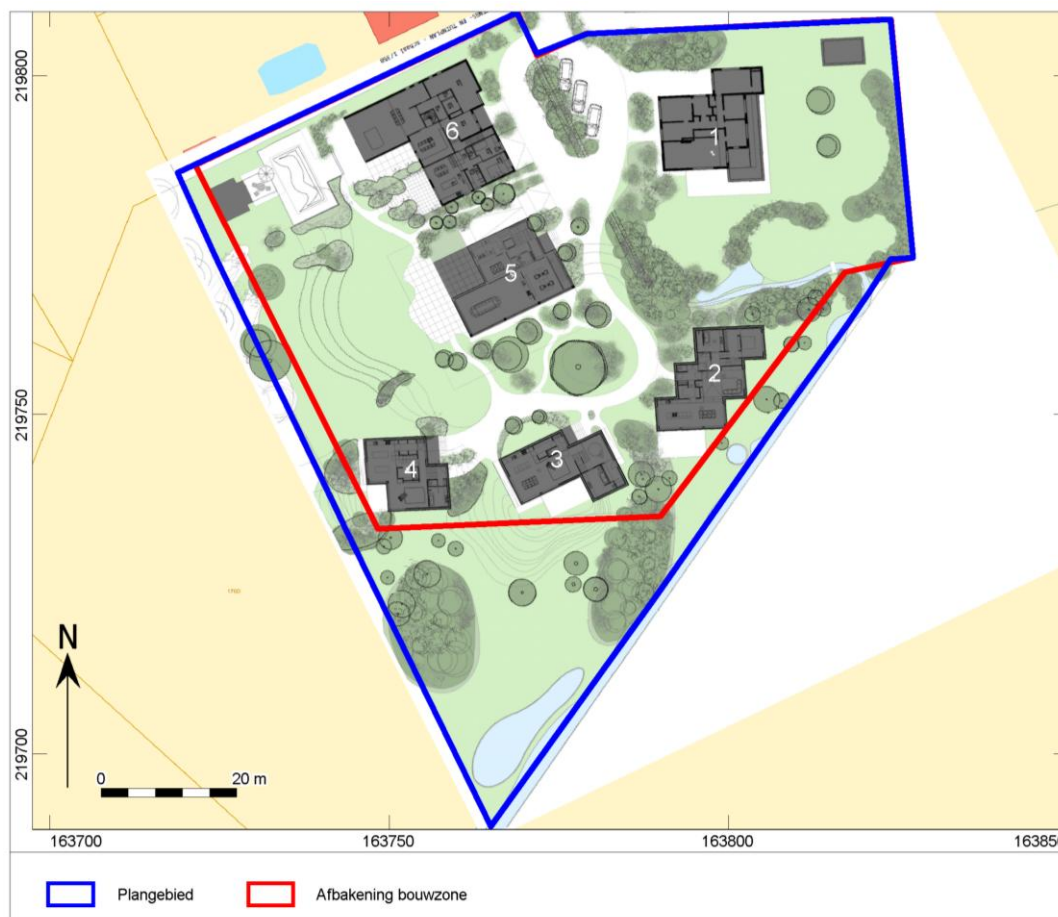
Afb. 4. Sporenkaart

3 Impactbepaling

Het doel van de geplande werken is om de twee bestaande woningen te verbouwen en om drie nieuwe woningen en een polyvalent gebouw aan te leggen (afb. 5).

De bodemverstoring die elk van deze ingrepen met zich mee zal brengen is als volgt:

- Gebouw 1: diepteverstoring onder de bijbouw zal ongeveer 1m –mv bedragen.
- Gebouw 2: maximale diepteverstoring bedraagt ongeveer 1m –mv.
- Gebouw 3: maximale diepteverstoring bedraagt minstens 1,9m –mv.
- Gebouw 4: maximale diepteverstoring bedraagt minstens 1,9m –mv.
- Gebouw 5: maximale diepteverstoring bedraagt minstens 3,2m –mv.
- Gebouw 6: geen bijkomende bodemverstoring.

Afb. 5. Geplande situatie.

Om de gebouwen onderling en met de Guldensporenlei te verbinden, wordt er een nieuwe weg aangelegd. De verstoring zal tot een diepte van 0,5m –mv reiken. Verder worden er ook drie wadi's aangelegd. De diepte dient nog bepaald te worden, maar vermoedelijk zal deze tussen 0,3 en 0,5m –mv liggen. De riolering krijgt een maximale diepte van 1m –mv en zal ook naar de grote wadi in het zuiden van het plangebied lopen. De nutsleidingen komen op een diepte van maximaal 0,8m –mv te liggen. Aangezien het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat er zich geen archeologische resten binnen het plangebied bevinden, zullen deze ingrepen geen waardevolle archeologische restanten bedreigen.

4 Bepaling van maatregelen

Tijdens het bureauonderzoek werd een zone afgebakend waarin mogelijk archeologische resten aanwezig waren die niet *in situ* bewaard konden worden. Het gevoerde onderzoek heeft aangetoond dat deze zone weinig potentieel op kenniswinst bevat. Aan de rand van de zone die geselecteerd werd voor een proefsleuvenonderzoek werden twee sporen aangetroffen. Het betreft een twijfelachtige paalkuil en een greppel. Deze bevinden zich echter in het deel van het plangebied waar geen bodemingrepen plaatsvinden die het archeologische niveau kunnen verstoren. Gezien de landschappelijke ligging (natte context) behoren de sporen zeer waarschijnlijk niet tot een woonerf of nederzetting. Derhalve adviseert het Vlaams Erfgoed centrum dat het terrein kan worden vrijgegeven zonder verder onderzoek.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

Literatuur

Schoups, A. & F.R.P.M Miedema, 2018: *Guldensporenlei 14-19, Sint-Job-in-'t-Goor, gemeente Brecht: Een Archeologienota* (VEC nota 186).

Van den Notelaer, 2018: *Sint-Job-in-t-Goor, Guldensporenlei: Nota Proefsleuvenonderzoek* (VEC nota 351).